



БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ



БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ

**ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЯ НА КЛИЕНТИТЕ НА „БЪЛГАРСКА
БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ АД
В КАЧЕСТВОТО Й НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПОСРЕДНИК**

©ББР, 2019 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Глава първа.....	3
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И ЦЕЛИ.....	3
Глава втора.....	4
ВИДОВЕ КАТЕГОРИИ КЛИЕНТИ И УСЛОВИЯ ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЯ.....	4
Раздел I.....	4
Професионални клиенти.....	4
Раздел II.....	6
Непрофесионални клиенти.....	6
Раздел III.....	6
Приемливи насрещни страни	6
Глава трета.....	7
ВЪТРЕШНИ ПРОЦЕДУРИ И УСЛОВИЯ ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЯ НА КЛИЕНТИТЕ.....	7
ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЗАЩИТА В ЗАВИСИМОСТ ОТ КАТЕГОРИЗАЦИЯТА НА КЛИЕНТА	8
Глава пета.	10
СЪХРАНЕНИЕ НА ДОКУМЕНТИ	10
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	10

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И ЦЕЛИ

Чл. 1. Настоящите правила имат за цел да определят начина, по който Българска банка за развитие (наричана по-долу за краткост „ББР“, „Банката“) в качеството ѝ на инвестиционен посредник, извършва категоризиране на клиентите си, в съответствие със Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), Директива 2014/65/ЕС на ЕП и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти (Директива 2014/65/ЕС) и актовете по тяхното прилагане.

Чл. 2. Всеки клиент, който има намерение да извършва инвестиционна и/ или допълнителна дейност чрез Банката, трябва да бъде категоризиран, за да може в процеса на предлагане на услуги и продукти и сключване на сделки, да се вземат предвид различните изисквания по отношение на категориите клиенти.

Чл. 3. Клиентите могат да бъдат категоризирани като:

1. **непрофесионални** - клиенти, които не отговарят на изискванията за професионален клиент или приемлива насрещна страна;
2. **професионални** - клиенти, които притежават опит, знания и умения, за да вземат самостоятелно инвестиционни решения и правилно да оценяват рисковете, свързани с инвестирането, и които отговарят на критериите, посочени в тази правила;
3. **приемлива насрещна страна.**

Чл. 4. (1) Категоризацията на клиентите се извършва от служители на управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, въз основа на попълнена **Карта/Въпросник за категоризиране на клиенти (Приложение № 1)**, условията/ процедурите за категоризиране, описани в настоящите правила и информацията, с която Банката разполага.

(2) При необходимост служители на управление „Трежъри“ също могат да вземат участие в категоризирането на клиентите.

Чл. 5. Отношенията, които Банката поддържа с клиентите, са различни в зависимост от категорията, в която е класифициран клиентът. Банката извършва предварителната оценка за това дали даден финансов инструмент или продукт или услуга са подходящи за клиента, както и дали следва да се приложи изцяло задължението на Банката да действа в най-добрия възможен интерес за клиента при подаване, изпълнение и обработване на поръчки.

Чл. 6. Нивото на защита за всяка от категориите клиенти зависи от предполагаемия опит и познания, които са присъщи на дадената категория. Непрофесионалните клиенти получават най-голяма защита, професионалните клиенти получават по-малка степен на защита, докато приемливите насрещни страни се предполага, че имат най-добри познания за приложимите изисквания и пазара и получават минимална защита.

Чл. 7. Банката уведомява писмено или на друг траен носител клиентите си за:

1. категорията, в която ги е класифицирала и нивото на защита, произтичаща от това, преди да им предложи извършването на инвестиционна и/или допълнителна услуга и/или финансов инструмент/продукт за търговия, респективно преди встъпване в договорни отношения с клиента;
2. промяна на категорията, в случай че в следствие на извършено преразглеждане на категоризацията, в съответствие с изискванията на Директива 2014/65/ЕС е необходимо да бъде променена;
3. правото им да искат различна категоризация от първоначално определената и ограниченията, свързани с нивото на защита на клиента, до които това би довело.

Чл. 8. Доколкото в приложимо, Банката може по собствена инициатива или по искане на съответния клиент да категоризира или прекатегоризира клиента:

1. от приемливата насрещна страна на професионален или непрофесионален клиент;
2. от професионален клиент на непрофесионален клиент.

Чл. 9. Целта при извършване на промяна в категоризацията на клиента е с оглед осигуряване на по-голяма защита на клиента, в случаите в които е преценено, че клиентът не може правилно да анализира и управлява рисковете, свързани с ползваните от него инвестиционни и/или допълнителни услуги и сделки с финансови инструменти.

Чл. 10. Възможно е, по инициатива на клиента, да бъде извършена прекатегоризация в категория с по-ниска защита, но това се извършва при съгласие от страна на Банката и само в случай, че клиентът отговаря на условията за класифициране в по-рискова категоризация, съгласно настоящите правила.

Чл. 11. Промяна в категоризацията на клиента може да се извърши по инициатива на:

1. Банката, в случаите на провеждане на вътрешен преглед на предоставени документи или установена промяна по отношение обстоятелства около клиента, касаещи осъществяваната от него дейност, поетата рискова позиция, вида и характера на търгуемите инструменти, с цел защита на неговите интереси или други причини, определени в настоящите правила;
2. Клиента, чрез попълване на **Искане за промяна на категоризацията (Приложение № 2)**.

Чл. 12. Всяка една категоризация или промяната в категоризацията на клиента се извършва чрез писмено споразумение между страните.

Глава втора.

ВИДОВЕ КАТЕГОРИИ КЛИЕНТИ И УСЛОВИЯ ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЯ

Раздел I.

Професионални клиенти

Чл. 13. (1) Професионалният клиент е клиент, който притежава опита, знанията и експертизата да взема самостоятелни решения и да оценява правилно рисковете, на които се излага.

(2) Банката категоризира клиентите си като професионални, по отношение на всички инвестиционни и/или допълнителни дейност и сделки с финансови инструменти или само по отношение на конкретен продукт, услуга или дейност.

Чл. 14. Професионални клиенти са:

1. Лица, за които се изисква издаването на лиценз за извършването на дейност на финансовите пазари или чиято дейност на тези пазари е регулирана по друг начин от националното законодателство на държава членка, независимо от това дали е съобразено с директива на Европейския съюз, както и лица, получили разрешение за извършване на тези дейности или по друг начин регулирани от законодателството на трета държава, както следва:

- а) кредитни институции;
- б) инвестиционни посредници;
- в) други финансови институции, които подлежат на лицензиране или се регулират по друг начин;
- г) застрахователни дружества;
- д) предприятия за колективно инвестиране и техните управляващи дружества;
- е) пенсионни фондове и пенсионноосигурителните дружества;
- ж) лица, които търгуват по занятие за собствена сметка със стоки или деривативни финансови инструменти върху стоки;
- з) местни предприятия;
- и) други институционални инвеститори.

2. Големи предприятия, които на база отделно предприятие изпълняват поне две от изискванията:

- а) балансово число – най-малко левовата равностойност на 20 000 000 евро;
- б) чист оборот – най-малко левовата равностойност на 40 000 000 евро;
- в) собствени средства – най-малко левовата равностойност на 2 000 000 евро.

3. Национални и регионални органи на държавната власт, държавни органи, които участват в управлението на държавния дълг, централни банки, международни и наднационални институции като Световната банка, Международният валутен фонд, Европейската централна банка, Европейската инвестиционна банка и други подобни международни организации.

4. Други институционални инвеститори, чиято основна дейност е инвестиране във финансови инструменти, включително лица, които извършват секоритизация на активи или други сделки за финансиране.

Чл. 15. Банката може да категоризира като професионален клиент всяко друго лице, което притежава опит, знания и умения, за да вземе самостоятелно инвестиционно решение и правилно да оценява рисковете, свързани в инвестирането, и отговаря поне на две от следните изисквания:

1. през последната година лицето да е сключвало средно за тримесечие по 10 сделки със значителен обем на съответен пазар;

2. стойността на инвестиционния портфейл на лицето, който включва финансови инструменти и парични депозити, да е повече от левовата равностойност на 500 000 евро;
3. клиентът или лицето, което го представлява да работи или да е работило във финансовия сектор не по-малко от една година на професионална позиция във финансовата сфера, която изисква познания относно планираните финансови сделки или услуги

Чл. 16. За да могат клиентите по предходния член да бъдат третирани като професионални клиенти:

1. клиентите трябва да поискат писмено пред Банката да бъдат третирани като професионални клиенти общо, или във връзка с определени инвестиционни услуги или сделки, типове сделки или продукти;
2. Банката е длъжна да предупреди в писмен вид или на друг траен носител клиента, че той няма да се ползва от съответната защита при предоставянето на услуги и извършването на дейности, както и от правото да бъде компенсиран от Фонда за компенсиране на инвеститорите във финансови инструменти;
3. клиентът трябва да декларира, че е уведомен за последиците по предходната точка;
4. преди да вземе решение дали клиентът да бъде третиран като професионален клиент, Банката трябва да предприеме необходимите действия, за да е сигурна, че клиентът отговаря на изискванията на идентификационните критерии.

Раздел II.

Непрофесионални клиенти

Чл. 17. Непрофесионалният клиент е лице, което не притежава нужните знания, опит и умения да взема самостоятелни инвестиционни решения и правилно да оценява рисковете, свързани с инвестирането на финансови инструменти.

Чл. 18. Банката класифицира и третира като непрофесионални, всички клиенти, които не отговарят на изискванията за професионален клиент.

Раздел III.

Приемливи насрещни страни

Чл. 19. Клиентите, класифицирани като „приемливи насрещни страни“ ще бъдат третирани като клиенти с най-голям опит и знания, по отношение на които ще се прилага най-ниска степен на защита.

Чл. 20. За да се класифицира клиент като „приемлива насрещна страна“, клиентът следва да бъде уведомен писмено за това си качество и Банката трябва да има изричното му съгласие.

Чл. 21. В отношенията си с приемливи насрещни страни Банката действа, честно, коректно и професионално, като има задължение да предава информацията коректно по ясен и неподвеждащ начин, вземайки предвид характера и дейността на приемливата насрещна страна.

Чл. 22. Приемливи насрещни страни са:

1. инвестиционни посредници,
2. кредитни институции,
3. застрахователни дружества,
4. предприятия за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа и техните управляващи дружества,
5. пенсионни фондове и техните управляващи дружества,
6. други финансови институции, които имат лиценз или са регулирани от правото на Европейския съюз или от националното право на държава членка,
7. национални правителства и техните съответни служби, включително публични органи, които управляват публичен дълг на национално равнище,
8. централни банки и наднационални организации.

Глава трета.

ВЪТРЕШНИ ПРОЦЕДУРИ И УСЛОВИЯ ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЯ НА КЛИЕНТИТЕ

Чл. 23. Преди встъпването си в договорни отношения с клиента, служител на управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“ е длъжен да му предостави за попълване **Карта/Въпросник за категоризация (Приложение № 1)**.

Чл. 24. Въз основа на събраната информация, Банката категоризира клиента като „професионален клиент“, „непрофесионален клиент“ или „приемлива насрещна страна“, като го уведомява за това писмено, както и за правото му да поиска да бъде категоризиран по друг начин, съответно ограниченията в неговата защита, произтичащи от промяната.

Чл. 25. Категоризацията се извършва въз основа на информацията, предоставена от клиента, като Банката е в правото си да изиска допълнително документи и/или информация.

Чл. 26. Уведомяването на клиента за категоризирането му се извършва на траен носител, като Банката трябва да получи неговото писмено съгласие.

Чл. 27. За определяне на клиентите като „професионални“, Банката ще се базира на всеизвестни факти и обстоятелства около правния статут на клиента и друга съотносима публична информация, както и от нивото на опит, знания и умения на клиента и представляващите го лица за вземане на инвестиционни решения и обективна преценка на рисковете. Когато информацията е недостатъчна, Банката може да поиска допълнителна информация от клиента, като до получаването и клиентът ще се третира като непрофесионален.

Чл. 28. Банката уведомява клиента преди сключването на договор за предоставяне на инвестиционни услуги и извършване на инвестиционни дейности, че въз основа на предоставената информация от клиента, той ще го третира като професионален клиент, освен ако не е постигнато писмено съгласие между страните за друга категоризация.

Чл. 29. Професионалните клиенти могат да декларират, че искат да бъдат третирани като непрофесионални клиенти, като за целта отразяват това писмено, в Картата/въпросника за категоризация на клиентите..

Чл. 30. В случаите, в които професионалните клиенти искат да получат по-голяма защита, във връзка с определена финансова сделка и/или инвестиционна или допълнителна услуга, в достатъчен срок преди извършването ѝ, професионалният клиент е длъжен писмено да уведоми Банката за промяна в категоризацията му в непрофесионален клиент.

Чл. 31. Непрофесионалните клиенти и приемливите насрещни страни могат да бъдат третирани като професионални клиенти при условие, че са изпълнили съответните критерии и процедури, изискващи се съгласно Приложението към § 1, т. 10 от Закона за пазарите на финансови инструменти.

Чл. 32. По отношение на лицата, посочени в чл. 31 на настоящите правила, се прилагат тестове за преценка на опита, знанията и уменията на ръководния персонал и лицата, пряко заети в инвестиционната дейност, приложими към категорията на професионалните клиенти.

Чл. 33. Банката разглежда всеки един случай на искане за промяна на категоризацията от страна на клиента на индивидуална основа. За целта, клиентът попълва и предостави в Банката на траен носител **Искане за промяна на категоризацията (Приложение № 2)**

Чл. 34. Не се извършва единична оценка при наличие на свързаност.

Чл. 35. Оценката трябва да гарантира, че експертизата, опита и знанията на клиента или представляващите го лица дава достатъчно гаранции предвид естеството и характера на планираните сделки или услуги и клиентът е в състояние да оцени надеждно рисковете и да взима инвестиционни решения.

Чл. 36. Банката по собствена инициатива може да промени категоризацията на клиента, само след предварително уведомяване на клиента за това на траен носител и получаване на неговото писмено съгласие, включително и чрез използваните в Банката електронни канали.

Чл. 37. Банката се ръководи от принципа осигуряване на качество на работа и най-добро изпълнение на нарежданията на клиента, като насърчава в дейността си клиентите с по-ниска защита и категоризация да бъдат третирани в по-висока класификационна група.

Глава четвърта.

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЗАЩИТА В ЗАВИСИМОСТ ОТ КАТЕГОРИЗАЦИЯТА НА КЛИЕНТА

Чл. 38. Обхвата на предоставяната защита на клиентите, се определя в зависимост от категорията, в която е класифициран клиента.

Чл. 39. Категоризацията на клиентите не оказва влияние върху качеството на изпълнение на клиентските нареждания и мястото на тяхното изпълнение.

Чл. 40. Клиент, който е класифициран като „**непрофесионален клиент**“ ползва най-висока защита.

По-високата степен на защита е гаранция за клиента, че спрямо него ще се прилагат всички защити в предвидения от закона обем, а именно:

1. Банката предоставя пълна информация за инвестиционната и/или допълнителната си дейност, финансовите инструменти с които търгува, пазарите на които осъществява дейност, както и всякаква друга информация за клиента, свързани с качеството на изпълнение на сделките и действията в най-добър интерес на клиента (Например приложима информация относно: разходи и такси, свързани с мястото на изпълнение или на третите лица, такси за клиринг и сетълмент, възнаграждения и стимули, свързани със сделката, местата за най-добро изпълнение нарежданията на клиента, както и местата, където могат да бъдат съхранявани предоставените на Банката финансови средства и/или ценни книжа, действията в най-добър интерес на клиента).
2. Предоставя регулярни извлечения или отчети на клиентите с по-голяма честота в сравнение с тези, предназначени на професионалните клиенти и по подходящ начин.
3. В случай, че Банката бъде обявена в несъстоятелност или не може да изпълнява договорните си задължения към клиента, поради съществени финансови затруднения, непрофесионалният клиент може да се възползва от правото си да бъде обезщетен за загубите си по отношение на финансовите инструменти, съхранявани в Банката от Фонда за компенсиране на инвеститорите до размер, определен в Закона за публичното предлагане на ценни книжа, независимо от схемата за удовлетворяване на кредиторите, както и по отношение на паричните си средства в Банката, от Фонда за гарантиране влоговете в банките, съгласно Закона за гарантиране влоговете в банките.

Чл. 41. Клиент, който е класифициран като „**професионален клиент**“ или желае да бъде третиран като такъв се ползва с по-малка защита от „непрофесионалният клиент“, а именно:

1. Може да му бъде предоставена непълна информация относно дейността на Банката в качеството и на инвестиционен посредник, предоставяните от нея услуги и реализираните инвестиционни разходи/примерно разходи, свързани с изпълнение на клиентското нареждане, удържаните комисионните на трети страни/
2. При извършване на оценката за подходяща услуга или продукт, Банката счита, че професионалният клиент притежава необходимите знания и опит да оцени рисковете от инвестицията, както и да поеме евентуални загуби от нея.
3. При изпълнение на задълженията си към клиента за осигуряване на „най-добро изпълнение“ по отношение на услугата или продукта, Банката може да постави на първостепенно място фактори, различни от доходността от инвестицията или цената на услугата.
4. Банката не е длъжна да информира професионалният клиент за проблеми, свързани с точността и бързината на изпълнение на поръчката/нареждането на клиента.
5. Клиентът може да не получава регулярна отчетност по отношение на осъществените сделки със същата честота, присъща на отчетите предназначени за непрофесионалните клиенти.
6. При невъзможност от страна на банката да изпълнява поетите ангажименти в следствие на финансови причини или поради обявяването и в несъстоятелност, професионалният клиент няма да може да се възползва от право на обезщетение за загуби, произтичащи от финансовите инструменти, принадлежащи на клиента, съхранявани в Банката от Фонда за гарантиране на инвеститорите и/или по отношение на паричните средства, съхранявани в Банката от Фонда за гарантиране влоговете в банките, както и други приложими актове.

Чл. 42. Клиентите, класифицирани като „**приемливи насрещни страни**“ са третирани като клиенти с най-голям опит и знания, по отношения на които се прилага най-ниска степен на защита.

Чл. 43. Банката може да сключва сделки с финансови инструменти с приемливи насрещни страни, без да е задължена да спазва всички изисквания, свързани с гарантиране защитата на инвеститорите, свързани с предоставянето на информация на клиентите, оценката за подходяща и уместна услуга, задълженията за изпълнение на нареждания при най-благоприятни условия и правилата за обработка на нарежданията на клиенти, посочени в Директива 2014/65/ЕС, член 24, с изключение на параграфи 4 и 5), член 25, с изключение на параграф 6, член 27 и член 28, параграф 1 по отношение на тези сделки или по отношение на всяка допълнителна услуга, която е пряко свързана с тези сделки.

Чл. 44. Класифицирането на клиентите като приемлива насрещна страна не накърнява правото им да искат по отношение на всички сделки и услуги или за всяка отделна сделка, да бъдат третирани като клиенти, за чиято дейност с инвестиционния посредник се прилагат членове 24, 25, 27 и 28 на Директива 2014/65/ЕС.

Глава пета.

СЪХРАНЕНИЕ НА ДОКУМЕНТИ

Чл. 45. (1) За всеки клиент, който е категоризиран за целите на ЗПФИ и Директива 2014/65/ЕС се съставя досие, което се съхранява в отдел „Бек офис“.

(2) В досието се съхраняват всички формуляри, договори, писма, копия от разменени електронни съобщения между клиента и Банката относно неговата категоризация, сключени договори с клиента и други изискващи се съгласно вътрешните правила на Банката документи.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Настоящите правила се приемат на основание раздел II, т. 2 от Приложението към § 1, т. 10 от Закона за пазарите на финансови инструменти във връзка с чл. 45 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016 г. за допълване на Директива 2014/65/ЕС на ЕП и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива.

§ 2. Настоящите Правила са приети на заседание на Управителния съвет на "Българска банка за развитие" АД с решение на УС с протокол № 6 от 11.02.2010 год., изменени и допълнени с решение на УС по протоколи № 31 от 16.05.2018 г. и № 33/04.06.2019г.

§ 3. Настоящите правила влизат в сила от датата на приемането им от Управителния съвет.